

[Udenrigsministeren.]

glemmer eller overser, at hvis disse lån i øvrigt har været bare nogenlunde fornuftige, er der på stedet, som hr. Rohrsted og hr. Stinus var inde på, skabt et eller andet, som giver det land øgede muligheder i fremtiden. Hvis man ikke regner det med ind, får man nogle helt mærkværdige og urimelige opstillinger af, hvem der egentlig tjener på hvad.

Hr. Rohrsted og, så vidt jeg husker, også hr. Arne Christiansen var inde på spørgsmålet om præmiebetalingen. Jeg vil gerne bekræfte, at det udelukkende drejer sig om, at hvis forhandlingerne mellem EF-landene skulle ende med rimelighed for en vis præmie, vil vi gerne hermed have lovhjemmelen til det, så vi ikke skal til folketinget en gang til. Men det ligger helt usikkert i øjeblikket, om det bliver aktuelt, for der er uenighed i kredsen. Det er kun for ikke at skulle komme til folketinget én gang til om forholdsvist kort tid for at få denne hjemmel.

Hr. Arne Christiansen spurgte, om der var tab, det samme var hr. Stinus inde på. Der har ikke været tale om tab i denne 10 års periode, så den del kan vi komme nemt over.

Hr. Stinus sagde, hvad jeg synes er helt rigtigt, at det afgørende er, om u-landene selv ønsker kreditter. Jeg håber ikke, formanden tager mig det ilde op, men jeg vil gerne lige nævne navnene på de lande, der hidtil har nydt godt af disse lån, også for at vi kan have dem i fortrykket, for det drejer sig om en så bred kreds af lande, at der ikke er tvivl om, at denne lovgivning imødekommer et behov. Hvis vi både tager garantier og tilsagn under ét, drejer det sig i øjeblikket om Congo, Ghana, Kenya, Sudan, Zambia, Ægypten, Sydyemen, Bolivia, Brasilien, Chile, Cuba, Ecuador, Mexico, Nicaragua, Peru, Indien, Pakistan, Thailand og Jugoslavien, altså en meget bred kreds i forskellige verdensdele.

Hr. Stinus bad om en ajourført fortegnelse mellem første og anden behandling både over disse lande, beløbene, og hvilke varer det hovedsagelig har drejet sig om, og det skal jeg med stor fornøjelse fremskaffe.

Så vil jeg meget gerne understrege noget, der har meget at gøre med det, hr. Frandsen sagde: jeg synes, adskillelsen mellem u-landspolitik og erhvervsstøtte er ganske

overordentlig enkel, for der skal overhovedet ikke inden for u-landslovgivningen forekomme noget, der har med erhvervsstøtte at gøre; det hører hjemme i anden lovgivning. Men at sige, at vi næsten skal betragte det som halvmærkværdigt, hvis udviklingslandene finder, at de varer, de har brug for, får de i god kvalitet fra danske firmaer, er en helt anden historie. Det var det, hr. Stinus var inde på. Hvis et udviklingsland finder, at de varer, det har brug for, cementfabrikker eller køleautomatik, eller hvad det kan dreje sig om, er områder, hvor Danmark er overordentlig konkurrencedygtigt, skal vi da ikke gøre det til noget mærkværdigt, at de køber varerne her. Men det er klart, at adskillelsen er den ganske enkle, at hvad der forekommer i forbindelse med udviklingsbistandsloven, er udviklingsbistand og ikke camoufleret erhvervsstøtte. Den linje er jeg enig i bør være klar. Jeg mener også, den er det.

Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af retsplejeloven, udpantningsloven og lov om inddrivelse af underholdsbidrag. (Udlæg og udpantning, lokalnavn vedrørende politiets virksomhed og behandling af klager over politiet m. v.).

(Lovforslaget (nr. 176) findes i tillæg A. sp. 4769, fremsættelsen i tidende sp. 3252).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

[Anden næstformand.]

Første behandling af forslag til lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m. v.

(Lovforslaget (nr. 177) findes i tillæg A. sp. 4847, fremsættelsen i tidenden sp. 3252).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Hjortnæs: Gennemføres justitsministerens forslag til ændring af retsplejelovens og udpantningslovens bestemmelser om behandling af fogedsager, vil konsekvensen være en gennemgribende ændring af det kreditfølgningssystem, vi hidtil har kendt. Jeg skal ikke skjule min glæde over, at det er en socialdemokratisk minister, som tager initiativet til at reformere den gældende retstilstand på dette meget betydningsfulde område, og jeg er også meget tilfreds med, at ministeren på væsentlige områder er gået videre end foreslået af det såkaldte udlægsudvalg.

Det usædvanlige ved ministerens lovforslag er, at de tilgodeser samtlige implicerede parter. På visse områder forbedres fordringshaverens retsstilling, uden at det forringer skyldnerens, og på andre områder forbedres skyldnerens stilling og det på en måde, som ikke afgørende strider mod kreditors interesser.

Endelig medfører ændringerne en lettelse i arbejdspresset på underretterne og en væsentlig indskrænkning i antallet af fogedforretninger og politifremstillinger, og der er i så henseende tale om en betydelig administrativ og dermed samfundsøkonomisk besparelse.

Jeg skal ikke beskrive lovforslagenes konkrete indhold, selv om der måske er grund til at gøre det af hensyn til den del af pressen, som endnu ikke har interesseret sig for denne meget betydningsfulde reform. Derimod vil jeg gerne pointere det, som for mig er principielt væsentligt, nemlig at skyldnerens stilling forbedres, uden at det i betydelig grad forringer kreditors faktiske stilling.

Kendsgerningen er jo, at et meget stort antal fogedforretninger slutter forgæves. Det er ikke rimeligt, at vi af hensyn til nogle retsprincipper fastholder en procedureordning, som er til betydelig skade for

skyldnerens almindelige stilling, og som i langt de fleste tilfælde er uden reel værdi for kreditor.

Jeg tror egentlig ikke, at der er alvorlige problemer for kreditor. I den udstrækning han ikke kan erholde sine fordringer, kan han jo afskrive dem over sit driftsregnskab og dermed opnå en skattemæssig lettelse. Problemet i det moderne samfund er snarere forbundet med debtors stilling. Meget ofte er det offentlige myndigheder, som er hovedkreditorer, og det er ikke usædvanligt, at socialkontoret må træde til for at løse skyldneren fra de gældsforpligtelser, han har pådraget sig også over for andre offentlige myndigheder.

For alle, der har været beskæftiget med socialt klientarbejde, er det almindeligt kendt, at det i mange situationer er nødvendigt at sanere klientens økonomi, før der er mulighed for at motivere ham for en revalidering eller en resocialisering. Det er ikke alene ønskeligt, tror jeg, men meget nødvendigt, at vi forbedrer gengangerdebitorernes stilling, og det er da også det, der her bl. a. lægges op til. Men om en sådan forbedring kan ske alene ved en ændring i retsplejelovens og udpantningslovens bestemmelser, er jeg ikke sikker på. Det er nok muligt, at der også bør foretages ændringer i konkursloven og i den gældende skattelovgivning, men for det sidste vedkommende er det jo ikke justitsministerens bord.

Der er for mig ingen tvivl om, at justitsministerens lovforslag er et væsentligt skridt i retning af en mere human kreditorfølgning. Men selv om jeg ikke er blind for de betænkeligheder, der kan fremføres mod at gå videre i den retning, bør det måske alligevel overvejes at åbne mulighed for at slette de gældsforpligtelser, som hviler på debitorer, der er i en så håbløs økonomisk situation, at der ikke er rimelig udsigt til, at de kan arbejde sig ud af vanskelighederne.

Måske er der også grund til at se på det såkaldte transbeneficium. Ifølge lovforslaget er standarden „et tarveligt hjem“ ændret til „et beskedent hjem“. Jeg ved ikke, om der er tale om en realitetsændring, men hvis folketinget ønsker at overlade det til domstolene at fastsætte det nærmere indhold i den bestemmelse, er der i hvert fald grund til at præcisere, at bestemmelsens indhold ikke kan ligge fast. Den stigende

[Hjortnæs.]

levestandard må naturligvis påvirke opfattelsen af, hvad der er fornødent; og som professor Gomard skriver i sin „Fogedret“: „Også fattige folk har deres personlige smag og mening om, hvordan et hjem bør være.“

Under indtryk af, at brugte indbogenstande kun har ringe økonomisk værdi, bør det være en selvfølge, at fogden er varsom med at fjerne indbogenstande, også fordi han må vide, at de sociale skadevirkninger kan være betydelige. Måske bør vi overveje at udvide reglen, således at fogden får adgang til at nægte at foretage udlæg i brugte løsøreffekter af en forholdsvis beskeden værdi, og vi bør måske også overveje at slette beløbsrammen på de 3.000 kr., for så vidt angår retten til at udtage aktiver, som er nødvendige for skyldneren i hans erhverv eller hans uddannelse.

En udvidelse af transbeneficiets beløbsramme og en yderligere indskrænkning i adgangen til at gøre udlæg i løsørengstande vil næppe genere kreditorerne særlig meget, mens socialkontoret og det offentlige vil blive sparet for mange problemer og økonomiske omkostninger.

Jeg skal også gøre nogle få bemærkninger om auktionsreglerne. Her er det mit indtryk, at det er særdeles uheldigt, at de effekter, der gøres udlæg i, skal bortsælges på åben auktion. Jeg vil være positivt indstillet over for at overveje at give fogedretten hjemmel til at bestemme underhåndssalg i stedet for auktionssalg i lighed med, hvad der er tilfældet i Norge og i Sverige.

Jeg skal dernæst vende mig til forslaget om oprettelse af lokalnævn vedrørende politiets virksomhed. Jeg kan give principiel tilslutning til forslaget. Det er en spændende nydannelse, ministeren her foreslår, og det skal blive interessant at se, hvorledes disse lokalnævn vil komme til at fungere i praksis. Hvorvidt lokalnævnene vil få en større betydning, end politirådene i praksis har haft, vil nok i nogen grad komme til at afhænge af de kommunale myndigheders interesse for at få lokalnævnene til at virke. Visse steder vil den interesse nok være større end andre steder.

I forbindelse med oprettelsen af nye politikredse har vi måttet erfare med større eller mindre tilfredshed, at ikke samtlige kredse udstyres med en døgnbetjening. Der

er ingen tvivl om, at man i de kredse, hvor et nærmere samarbejde med en større politikreds skal stables på benene, nærer en vis ængstelse for, at den politimæssige betjening af området ikke bliver fuldt tilfredsstillende. Gennem lokalnævnene gives der borgmestrene i de kommuner, som disse politikredse omfatter, en direkte adgang til at øve indflydelse på prioriteringen af de politimæssige opgaver, og der ligger således i det foreliggende lovforslag en åbenbar mulighed for det folkevalgte element i henseende til at øve indflydelse på de beslutninger, der træffes med hensyn til den politimæssige dækning af området.

Men der er naturligvis også behov for kommunikation den anden vej, og gennem lokalnævnene får politiet en mulighed for at meddele sig til den lokale befolkning. Hvis dette skal få nogen betydning i praksis, er det imidlertid en forudsætning, at drøftelserne i lokalnævnet ikke kommer til at foregå bag hermetisk tillukkede døre. Det står ikke helt klart for mig, hvad der er hensigten, og derfor vil jeg gerne spørge, hvorledes ministeren vil sikre sig, at den brede offentlighed bliver holdt orienteret om de drøftelser, der finder sted i lokalnævnene.

Ifølge forslaget pålægges der lokalnævnet den særlige opgave at behandle klagesager over politiet. I de senere år har der i offentligheden været fremdraget enkelte eksempler, som kunne give befolkningen det indtryk, at politiet i visse situationer reagerer alt for voldsomt og anvender de givne magtmidler på en uheldig måde. Jeg nærer personlig ikke megen sympati for den måde, hvorpå visse dele af pressen har omtalt de situationer, der har været tale om. Det billede, der har været tegnet, er alt for unuanceret og ofte på kanten af det løgnagtige. Det skal da heller ikke tages som udtryk for manglende tillid til politiet eller til den måde, hvorpå klagesager hidtil er blevet behandlet, at det nu foreslås at ændre disse klageeregler. Årsagen er den enkle, at vi naturligvis også på dette område må udbygge den demokratiske kontrol.

Jeg vil gerne slutte med at takke justitsministeren for de her fremsatte lovforslag. De er i enhver henseende udtryk for et betydeligt fremskridt, og jeg kan på den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne anbefale dem.

Thestrup: De to lovforslag om udlæg og udpantning, vi her står over for, er resultatet af et meget langt udvalgsarbejde. Udvalget til forenkling m. v. af de gældende regler om udlæg og udpantning blev nedsat den 19. januar 1952 og afleverede sin betænkning i december 1971, altså næsten 20 år efter. Det er naturligt, at kun et enkelt af de oprindelige medlemmer var tilbage, da det afgav betænkning. Betænkningen er da også et meget stort og et meget grundigt arbejde, men den holder sig inden for de meget snævert afstukne rammer, hvorved den kun kommer til at omfatte en del af tvangsfuldbyrdelsessystemet, og den holder sig også inden for de strengt traditionelle opfattelser på dette område.

Lovforslagene om udlæg og udpantning, som vi her behandler, følger ret nøje betænkningen. De er forbedringer, endda betydelige forbedringer, i forhold til de nugældende regler, og der er ikke så få rationaliseringer i dem. Eksekutionsgrundlaget udvides med visse forlig, visse pantebreve og med gældsbreve, vekslers og checks. Fordringshavernes pligt til at møde under forretningen, når det kun drejer sig om pengekrav, ophæves. Udlægsforretninger, der på forhånd må anses for nyttige, kan nægtes, og der skal kun undtagelsesvis foretages vurdering af de udlagte genstande.

Den vigtigste ændring er nok ændringen i reglerne om transbeneficiet. I betænkningen fremhæves ved siden af hensynet til at forenkle og modernisere hensynet til at gøre reglerne mere humane. Det er også efter min opfattelse et meget vigtigt hensyn. Tvangsfuldbyrdelsesreglerne trænger til at blive gjort mere humane. Det sker efter forslaget først og fremmest ved udvidelse af transbeneficiet, men endvidere ved indskrænkninger i adgangen til at lade skyldneren fremstille ved politiet, ved at kræve, at debitor skal underrettes forud for forretningen, ved at udlagt løsøre ikke må fratages en debitor, så længe han overholder en afdragsordning — noget, som dog vist også ville være temmelig usædvanligt i dag — og ved hemyndi-

gelse til justitsministeren til at fastsætte regler, således at forretninger kan afholdes uden for almindelig kontortid.

Mod betænkningen, som lovforslagene følger, fremkom der imidlertid, lige efter at den var afgivet, en række kritiske artikler i juridiske fagskrifter. Af den fremkomne kritik vil jeg fremhæve to betragtninger, som forekommer mig at være væsentlige. For det første at det er u hensigtsmæssigt og inhumant at lade tvangsfuldbyrdelsen rette sig mod skyldnerens indbo o. lign., kort sagt mod det, der danner hans hjem, i stedet for at lade den rette sig mod hans løn. For det andet at der ikke er nogen rimelig grund til at lade offentlige krav gå forud for private. De erfaringer, jeg har opsamlet i den tid, jeg har virket som foged — det er snart mange år siden, men jeg har i alt fald igennem mange år haft indseende med fogedforretningerne — går i samme retning som kritikken. Som forholdene er nu, er fogedforretninger til meget lidt gavn for kreditor, ofte giver de ham kun udgifter, og de er for debitor kostbare og særdeles ubehagelige. Det er altså en lidet hensigtsmæssig måde at søge fyldestgørelse på. Hvis man derimod gav adgang til at foretage lønindeholdelse i fremtiden for private krav — i dag kan det jo kun ske for skat og for underholds krav — ville det både være muligt at skaffe kreditor fyldestgørelse i flere tilfælde og på en langt billigere måde end nu, og tillige — og det forekommer mig at være et meget væsentligt hensyn — ville det skabe et virkeligt transbeneficium, således at de sædvanlige indboeffekter og varige forbrugsgoder, der ikke har luksuskarakter, blev undtaget og dermed hjemmet beskyttet. Det er klart, at der til enhver tid må reserveres debitor så meget af lønnen, at han på rimelig vis kan eksistere og opfylde sine forsørgerpligter.

Hvad ligestilling af offentlige og private krav angår, vil jeg henvise til, at vi har afskaffet konkursprivilegiet for skatter og afgifter, og så er det vel også mindre rimeligt at beholde en så stor fordel i tvangsfuldbyrdelsen for det offentlige, som tilfældet er

[Thestrup.]

her. Jeg vil derfor foreslå, at vi under den kommende udvalgsbehandling interesserer os for de synspunkter, jeg her har fremdraget, og som er nogle af dem, kritikken først og fremmest har rettet sig imod.

Foruden reglerne om udlæg og udpantning indeholder de fremsatte lovforslag regler om lokalnævn vedrørende politiets virksomhed og behandling af klager over politiet. Også om disse forhold foreligger der betænkninger, nemlig en betænkning om undersøgelse mod personer ansat i politiets tjeneste og en betænkning om efterforskning i straffesager, hvori der er et kapitel 3 om undersøgelser mod personer ansat i politiets tjeneste.

Reglen om oprettelse af lokalnævn stammer dog ikke fra nogen af disse betænkninger, men fra strukturudvalget vedrørende politiet. I og for sig synes jeg, at det kan være ganske praktisk med sådanne lokalnævne. Jeg tvivler på, at de vil blive brugt til ret meget andet end til klager over politiet. Men jeg ville ønske, at de læge medlemmer, altså de medlemmer, der kommer fra kommunalbestyrelserne, i disse nævn ville komme frem med de klager, som vi folketingsmedlemmer næsten til stadighed bliver stillet over for fra befolkningens side, nemlig at der er for lidt politi, at befolkningen ser for lidt til politiet, at politiet ikke er nok på gaderne og ikke er i stand til at holde den orden på gader og pladser og foretage den kriminalitetsbekæmpelse, som loven også tilsigter. Vi herinde ved, at det er mangelen på mandskab, der er hovedgrunden. Men måske kunne befolkningens klager til nævnene være en nyttig støtte, som sammen med vore advarsler herinde kunne bevirke, at man gav politiet både det fornødne mandskab og den nødvendige styrke til at opfylde den vigtige virksomhed, det har i vort samfund.

Hvad de foreslåede regler om klagers behandling angår, har jeg kun den bemærkning at gøre, at kun meget få lande har særlige instanser til undersøgelse af sådanne klager, og det er vel også et spørgsmål, om man på dette område bør stille politiets tjenestemænd anderledes end andre borgere. Men skal vi det, synes jeg, at de foreslåede regler er praktiske.

Der er en lille ændring til, jeg gerne vil

sige et par ord om. Rent faktisk vil lovforslagets gennemførelse betyde, at den sidste rest af sognefogdernes virksomhed forsvinder; der er kun undtaget nogle ganske få sognefogder på fjerntliggende øer o. lign. Det er en snart 200-årig institution, vi tager afsked med, og det har været en meget værdifuld institution. Sognefogderne var alle steder ansete folk på deres hjemegn, og de har udført et stort arbejde for en meget beskedent betaling. Forholdene er imidlertid nu så forandrede, at jeg er enig med ministeren i, at institutionen ikke bør opretholdes. Jeg ved, at ministeren vil bestræbe sig for, at de ganske enkelte sognefogder, der ønsker at have et arbejde, der minder om deres tidligere, kommer i betragtning ved stillingsledighed som fogedassistenter o. lign., hvor det er muligt at imødekomme dem.

Hermed kan jeg tilsige mit partis velvilige behandling af de foreliggende lovforslag.

Nathalie Lind: De lovforslag, vi her skal behandle, har som formål dels at forenkle fremgangsmåden vedrørende inddrivelse af pengekrav, dels at nå til en mere human retsforfølgning af skyldnerne, og hertil kommer så forslaget om oprettelse af lokalnævn vedrørende politiets virksomhed.

Lovforslagene er uhyre teknisk prægede og indeholder et væld af detaljer, som vi ikke skal komme ind på her ved første behandling. Men jeg vil i al almindelighed sige, at netop forslagernes karakter gør, at jeg på forskellige punkter må forbeholde mig, indtil vi får det yderligere belyst under udvalgsarbejdet, hvad der skal være min endelige stilling.

At justitsministeriet har fundet det besværligt med disse mange forslag til ændringer, fremgår vel også af, at man ikke, som man ellers plejer, har givet folketinget den oplysning, der ligger i at sammenstille den nugældende og den foreslåede lovgivning.

Denne betydelige reform bygger, som det har været nævnt, på en betænkning fra udlægsudvalget, men på en række punkter har ministeriet ikke ment at kunne følge betænkningen. Jeg finder egentlig, at det er en beklagelig praksis. Man beder sagkyndige — forskellige interesser har været repræsenteret — om at arbejde med et spørgsmål, og folketinget får deres betænkning, men ministeriet

[Nathalie Lind.]

går videre. Jeg skal ikke gennemgå i enkelt-heder alle de punkter, hvor ministeriet fra-viger udvalgsbetænkningen. Der er nogle af dem, jeg kan være enig i. Men der er et af-gørende spørgsmål, nemlig spørgsmålet om fordringshaverens ret til at møde under ud-lægsforhandlinger og muligheden for, at for-dringshaveren respekterer en afdragsordning, som træffes mellem skyldneren og fogden, som jeg gerne vil knytte et par bemærkninger til.

Jeg finder rent principielt, at skal vi have ordninger af denne art, måtte vi nok have fogedretter, der så anderledes ud, end de gør i dag. Det er vel en almindelig erfaring, at det ikke er den mest erfarne jurist — dette ikke være rettet mod min kollega hr. The-strup — men en yngre jurist, der starter sin karriere med at beklæde fogedretten. Han har altså ikke nogen særlig praktisk erfaring eller viden om disse ting. Og endnu mere betænkeligt er det, at man ved forskellige retter konstituerer personalet fra dommer-kontoret til at udføre fogedforretninger.

Jeg synes, at forslaget i for høj grad bærer præg af, at man vil varetage skyldnerens interesser, og jeg er uenig med den socialde-mokratiske ordfører, når han siger, at dette kan ske uden at gå kreditors interesser for nær. Jeg finder virkelig ikke, at der er tale om en rimelig varetagelse af kreditors inter-esser, hvis en uerfaren og måske endda ikke juridisk uddannet foged helt på egen hånd skal kunne fastsætte bestemmelser om en afdragsordning, som skyldneren kan accep-tere, således at tingene, så længe denne overholdes, ikke kan fratages skyldneren.

Endnu mere betænkelig bliver jeg ved disse regler, fordi man ikke gør dem alment gældende. Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at reglerne ikke vil have større betydning, når det drejer sig om inddrivelse af skatter og afgifter, for normalt har ved-kommende myndighed, „inden sagen sendes til inddrivelse, taget stilling til, om hen-stand bør ydes.“ Dermed siges det direkte, at hvis det ikke er et privat pengekrav, der er tale om, men derimod skatter og afgifter, bør der i almindelighed ikke ydes henstand. Jeg forstår ikke helt den sondring, man her vil gøre mellem det offentlige og den private kreditor.

Jeg genfinder den samme indstilling i lov-forslag nr. 177, hvor man har visse undta-

gelses med hensyn til, hvornår retten kan lade skyldneren fremstille. Det skal det of-fentlige naturligvis have større ret til end den private, men så anfører man, hvad jeg mener er i strid med de faktiske forhold, at det offentlige må antages at være i stand til at tage de nødvendige sociale hensyn i forbin-delse med tvangsinddrivelse, og derfor fore-slår man, at forskellige bestemmelser i rets-plejeloven ikke skal gælde ved udlæg for afgifter m. v. til det offentlige.

Her er vi efter min mening ved et af de vigtigste punkter i hele sagen. Det kan ikke være rimeligt, at man vil give staten en så-dan fortrinsstilling fremfor private kredito-rer. Hvis det er hensynet til skyldneren, der er afgørende, må der være ligestilling både for private og for offentlige. Jeg vil sige til ministeren, at jeg har mødt flere tilfælde, hvor man fra det offentliges side, fra skatte-væsenets side eller fra afgiftsmyndigheder-nes side så stærkt har fastholdt, at visse ydelser skulle erlægges, at det fik til følge, at den pågældende måtte søge hjælp, og så var de sociale myndigheder forpligtet til at yde hjælp, f. eks. for at en familie kunne blive i eget hus. Det kalder jeg ikke at tage de fornødne sociale hensyn.

Hvis regeringen mener, at det rigtige er, at det offentlige i alle tilfælde skal kunne gennemtrumfe sit krav, må i hvert fald den samme ret også gælde for den private kredo-r. Jeg ser ingen grund til, at staten skal have denne fortrinsstilling, hvis den private kreditor ikke skal have en tilsvarende stil-ling. Det har som sagt også vist sig i praksis, at det offentlige ikke har været i stand til at tage de fornødne sociale hensyn.

Dette og så det, jeg anførte om mulighe-den for uensartede afgørelser, som givet vil virke tilbage, idet enten erhvervslivet vil være betænkeligt ved at give kredit eller visse skyldnere ikke vil være så interesse-rede i at få deres gæld betalt, gør, at jeg er skeptisk over for de lovforslag, ministeren kommer med her.

Jeg lyttede med megen interesse til, hvad den socialdemokratiske ordfører sagde. Han var fuld af lovord over lovforslagene, og han ville endda gå videre, end ministeren har gjort. Jeg vil lytte med lige så megen inter-esse til, hvad ministeren vil sige om dette, for jeg vil stille det helt almindelige spørgs-mål: hvad er det, vi skal forhandle om i

[Nathalie Lind.]

udvalget? Hvilke forslag er det, der lægges frem? Er det ministerens lovforslag, vi skal forhandle om, eller er det de tanker og ønsker, som den socialdemokratiske ordfører fremfører her i dag? Det synes jeg ville være meget interessant at vide, for han gik jo på mange punkter langt videre i sine synspunkter end regeringen.

Så er der spørgsmålet om nedlæggelse af sognefogeddistrikterne. Jeg har læst i bemærkningerne, at det har sognefogedforeningerne været indforstået med, og det kan vel også være rimeligt. Men der har været en del polemik og skrivelser i den senere tid, specielt vedrørende en omegnskommune som Gladsaxe, så derfor vil jeg spørge ministeren, om det kun er de særlige geografiske forhold for ø-samfund, som kan begrunde, at ordningen opretholdes, hvis man fra kommunal side ønsker det.

Endelig er der spørgsmålet om oprettelse af lokalnævn. Det var mit partis daværende ordfører i retsspørgsmål, hr. Ib Thyregod, som først rejste denne sag og fik skabt tilstrækkelig offentlig opmærksomhed om det spørgsmål, hvorvidt det var rimeligt, at politiet selv skulle behandle de klager, der blev fremsat over det. Resultatet er ikke blevet en auditørordning, og jeg kan godt se rimeligheden i at anføre, at det kan være meget betænkeligt at oprette et nyt statsorgan, hvis værdi næppe vil stå i forhold til omkostningerne ved dets etablering og drift.

Jeg er derfor også positivt indstillet over for at prøve den ordning med lokalnævn, som skal afgøre, om der skal startes en undersøgelse, og som også skal bestemme, om undersøgelsen skal foretages af retten eller af statsadvokaten.

Jeg kan også være positiv over for disse tanker om, hvordan samarbejdet mellem politiet og de lokale, kommunale myndigheder skal være. Jeg så meget gerne, at det blev et samarbejde, der fik nogen betydning også for politiets arbejde, patruljering osv., så jeg håber, at der vil kunne komme noget positivt ud af denne del af lovforslaget. Men med hensyn til de første punkter i lovforslaget frygter jeg for, at der vil komme uensartede afgørelser, og at hensynet til kreditor bliver tilsidesat; det er dog et berettiget hensyn. At det er kreditor, der har givet kredit, glemmer man somme tider. Det er, som

om kreditor er en person, der trænger sig på. Det er der jo ikke tale om. Skyldneren har selv henvendt sig, har handlet og har ikke overholdt sine forpligtelser. Især finder jeg det urimeligt, at der ikke skal være samme stilling for det offentlige og de private som kreditorer.

Gudme: At der længe har været behov for at få moderniseret vore regler om tvangsfuldbyrdelse og for at få udpantning og udlæg gjort til et og det samme, vil ingen bestride. Man behøver blot at se på yderdatoerne på den betænkning, lovforslaget bygger på, for at få det bekræftet. Justitsministeriet nedsatte udvalget den 19. januar 1952, og betænkningen er afgivet i december 1971. Der mangler 1 måned i 20 år. Så det, der forekom utilstrækkeligt i 1952, er naturligvis ikke blevet bedre nu i 1973, hvor de mange overvejelser omsider fører til et lovforslag.

Fælles for udvalgets og ministerens bestræbelser har været to hensyn. For det første at forenkle og billiggøre tvangsfuldbyrdelsen og for det andet at sikre, at der ikke opstår misforhold mellem betydningen af den interesse, som varetages ved tvangsfuldbyrdelsen, og de ulemper og økonomiske skader, som påføres skyldneren.

Det rimelige i det første hensyn kan vi vist alle enes om. Det andet kan man også sige ja til i princippet, når man understreger ordet „misforhold“. For der må ikke være nogen tvivl om, at vor samfundsorden som den alt overvejende hovedregel stiller sit magtapparat til rådighed for den, der har en fordring at inddrive, og det ville være en illusion at tro, at man ved lovregler kan fjerne den smerte, der nu engang altid er forbundet med at skulle betale, og som bliver større, når man ikke får betalt i rette tid. Vi kan afbøde urimelighederne, men vi kan ikke fjerne smerten. Den vil være til stede til alle tider i et samfund, hvor der er fri adgang til udveksling af varer og tjenesteydelser. Nogle vil købe på afbetaling, nogle skal have kredit, og nogle vil der altid være, som ikke betaler, også selv om de godt kunne. Dem hjælper man kun dårligt ved at lempe på inddrivelsesformerne.

Hvis der derfor bag denne målsætning og misforholdet ligger et videregående ønske om at svække effektiviteten i tvangsfuld-

[Fødem.]

byrdsen, må vi melde fra — og jo mere man studerer lovforslagets enkeltbestemmelser, og i særlig grad dem, hvor ministeren har ændret på betænkningssudkastet, des mere fristes man til at sige, at det er jo det, der sker. Det er effektiviteten, der forringes, og er det et formål, vi kan anerkende? Svaret må blive nej.

Hvis vi imidlertid begynder med at se på de utvivlsomme forbedringer, forslaget indeholder, kan der være grund til at nævne følgende:

Ministeren foreslår, at der kan gennemføres umiddelbart udlæg på grundlag af alle pantebreve, altså også løsøre pantebreve, i modsætning til nu, hvor det kun gælder for pantebreve i fast ejendom, og endvidere på grundlag af gældsbreve, vekslers og checks. Dette er godt og hensigtsmæssigt. Det sparer tid både for inkassatorer — det vil i praksis sige advokater — og for retterne og for den sagskyld også for debitorerne, som efter forslaget udfornning ikke risikerer at lide noget retstab, fordi eventuelle berettigede indsigelser kan fremføres for fogden.

De nye regler om fogedrettens kompetence i geografisk henseende er også en utvivlsom forbedring. Hidtil har man kunnet komme ud for meget kineseri, fordi forretningen skulle påbegyndes hos én foged, mens de genstande, der skulle gøres udlæg i, hørte under en anden fogeds kompetence. I den nye udfornning af retsplejelovens § 487, som lovforslaget indeholder, har vi fået et smidigt instrument.

Et bortfald af forskellighederne mellem udlæg og udpantning er også rimeligt. Disse er jo i væsentligt omfang historisk grundet og tjener i dag intet praktisk formål. Men selv om man i ord ophæver forskellen mellem tvangsfuldbyrdelse af det offentlige og de privates fordringer, gør man det desværre ikke i gerning, og hertil skal jeg snart komme tilbage.

De nye regler om det såkaldte transbeneficium, altså de genstande, som en skyldner altid efter lovens regler kan holde fri for udlæg, stemmer med betænkningssudkastet og er nok fornuftige. Dog kan der være grund til at sige, at når værdigrænsen i forslaget til ny formulering af § 509, stk. 2, nu kommer op på 3.000 kr. mod hidtil 300 kr. for enlige og 600 kr. for forsørgere, skal det

være en reel værdiangivelse. Det er vist ingen hemmelighed blandt praktikere, at de 300 eller 600 kr. efter hidtidig vurderingspraksis i denne relation har været noget helt andet end 300 eller 600 kr. ude i det levende liv. Det har også været i orden hidtil, men med denne kraftige ajourføring op til 3.000 kr. bortfalder begrundelsen for at, skal vi sige forvrøde beløbsfastsættelsen.

Går vi derefter over til at bedømme de nye regler, der skulle tjene til at udligne det før omtalte misforhold, har jeg nogle nok så kritiske bemærkninger. Der skal efter lovforslaget ikke mere mødes af rekvirenten, i praksis advokaten, bortset fra helt specielle tilfælde, hvor fogden tilkalder den pågældende. Dette forslag vil efter min bedømmelse svække effektiviteten væsentligt, fordi også en fogedforretning kræver indsigt og erfaring. Hvis man samtidig også erstatter dommerfuldmægtigen med en kontordame, skal denne alene sidde og foretage en bedømmelse af, om debitorens forklaring — og det er den sædvanlige — om, at han ikke ejer noget, skal stå til troende. Erfaringen viser, at der lyves i fogedretten som intet andet sted.

Jeg tror derfor, at det på dette punkt ville være rigtigere at følge betænkningssforslaget om, at der kun i almindelighed bør gives møde af rekvirenten, hvis fordringen er på mindst 1.000 kr. En sådan grænse vil tjene til at understrege, at det er misforholdet og ikke effektiviteten, man vil til livs.

Ifølge lovforslaget skal man ikke kunne gennemføre fogedforretning mod den debitor, hos hvem der i det sidste år har været foretaget en forgæves fogedforretning. Udvalgsbetænkningen havde her den muligvis brugbare regel, at dette skulle gælde, hvis der blev begæret udlæg af den samme kreditor, og spærretiden skulle så i øvrigt kun være 6 måneder. Dette er en ganske væsentlig effektivitetsforringelse. En enkelt vellykket løgn i fogedretten, og man har fred for fogedforretninger det næste år, selv om der måske står både radio og fjernsyn og båndoptager og andre gode ting hjemme i stuen, som passende kunne give sikkerhed for f. eks. købmandens eller møbelhandlerens tilgodehavende. Det er faktisk for godt for debitorerne.

Det er på den anden side for groft, at denne nye regel ikke skal gælde for det of-

[Fudme.]

fentliges retsforfølgning. Begrundelsen er tyndbenet, nemlig at en sådan regel ikke egner sig „ved inddrivelse af skatter og afgifter, der forfalder periodisk flere gange om året“. Hvis det er hensynet til debitor, der motiverer denne regel, må det da være ligegyldigt, hvor ofte disse ydelser forfalder. Er en udlægsforretning forgæves den 15. januar, er der ingen fornuft i, at pantefogden kan komme igen den 15. februar eller den 15. april, mens den private kreditor skal vente til næste års 15. januar.

Noget helt nyt er reglen om, at man ikke må fjerne udlagt gods fra skyldnerens besiddelse, hvis han overholder en af fogden fastsat afdragsordning. I praksis har man hidtil altid givet skyldneren denne chance, uden at der har stået noget herom i loven. Dette må vist siges at være både i kreditors og i debtors interesse, da bortsalg af løsøre ved tvangsauktion ofte, og især i mindre retskendse, er omkostningskrævende og skuffende med hensyn til resultatet.

Men atter her stikker hestehoven frem. Denne regel skal ikke gælde for pante- og toldfogders virksomhed, for vedkommende myndighed har normalt, inden sagen sendes til inddrivelse, taget stilling til, om henstand bør ydes. Der bør derfor i almindelighed ikke ydes yderligere henstand, hedder det. Argumentet er ikke blot usømmeligt i sin forskelsbehandling af offentlige og private krav. Det hviler også på en misforstået opfattelse af det faktiske. Pante- og toldfogder giver ikke henstand, før de foretager udpantning. Tværtimod, de braser lige på, uden varsel, uden frister og uden tilsigelse til fogedforretningen. De kommer selv.

Politifremstillinger vil man også til livs, selv om erfaringen viser, at de over for et vist klientel af debitorer er en uundgåelig foranstaltning, hvis man skal fremtvinge et nødvendigt møde i fogedretten. Fogden skal selv kunne skønne over, om der er chance for at opnå dækning hos debitor, før han beslutter politifremstilling, hedder det i forslaget. Hvordan skal han kunne udøve et skøn, når han ikke kender debitor? Og hvis han kender ham, vil det jo bero på reglen om, at en forgæves forretning danner tidsmæssig spærrezone i 6 eller 12 måneder, om debitor overhovedet skal tilsiges.

Igen her skal det offentlige have et for-

spring. Hvis det med henblik på indeholdelse i løn er nødvendigt at få nærmere besked om en skyldners arbejdsgiver, må skyldneren godt fremstilles ved politiets foranstaltning.

Det sidste, jeg i denne sammenhæng vil nævne, er en ny regel om, at skyldneren altid skal underrettes forud for en fogedforretning om dennes tidspunkt. Da det er en bitter erfaring, at skyldnere trods strafansvaret for falsk forklaring lyver i fogedretterne, som hest kan rende, ville det være naivt at tro, at en sådan ny regel ikke også vil tilskynde adskillige til at skaffe de bedste udlægsobjekter såsom biler, knallerter, fjernsyn osv. af vejen, inden en udgående fogedforretning efter behørigt varsel gennemføres. Forslaget er derfor et bevidst eller ubevidst forsøg på at gøre det sværere at trænge igennem over for den modvillige skyldner.

Min kritik af nogle af enkelthederne i lovforslaget er foruden svækkelsen i effektiviteten også gået på forskelsbehandlingen mellem offentlige og private krav. Jeg synes, det er en forkert tendens, der ikke stemmer med grundtrækkene i dansk retspleje eller den almindelige opfattelse mand og mand imellem. Det er svært at forstå, at købmandens krav på at få sin regning betalt ikke i enhver henseende kan konkurrere på lige fod med pantefogdens krav på skatter og afgifter til det offentlige.

Vi har tidligere kendt til sådanne forskelligheder. Skatteprivilegiet i den gamle konkurslov er nok det bedste eksempel at nævne. Det ophævede vi i 1969, og der var almindelig enighed om, at det var en retfærdighedshandling over for de private fordringshavere. Lad os derfor ved den lovgivning, vi nu står over for, holde os fri af nye forskelligheder. Det vil være et skridt tilbage.

Det sidste i lovforslaget er det nye indhold i retsplejelovens § 115, ny vin på en gammel flaske. Vi skal have lokalnavn i stedet for de hidtil kendte politiråd — eller man skulle måske snarere sige de hidtil ukendte politiråd — og vi skal have særlige beføjelser for disse navn til at undersøge klager over politiets virksomhed. Fra det radikale venstres side vil vi gerne tilkendegive en positiv indstilling. Der er et utvivlsomt behov for en nær kontakt mellem poli-

[Gudme.]

tiet og borgerne, der nok bedst finder sit udtryk gennem kommunalbestyrelserne. Vi mærkede f. eks. under behandlingen af lovforslaget om nye rets- og politikredse i fjor forår denne stærke interesse og mærkede den på en måde, som forhåbentlig også var en opmuntring for politiets folk i det daglige, ofte sure slid. Befolkningen sætter pris på sit politi og vil ikke undvære den beskyttelse og tryghed, der ligger i en regelmæssig patruljering, ja i hele fornemmelsen af, at politiet altid eller næsten altid er lige ved siden af og kan yde hjælp, når der er brug for det.

Det er forsøget værd at prøve, om ikke dette nye kontaktorgan mellem politiet og befolkningen kan blive til nytte. Politirådene kom aldrig til at betyde noget, men tiden var nok en anden, og rådernes opgaver var nok så nødtørftigt beskrevet i loven. Om lokalnævnene så er det rigtige forum for indbringelse af klager over politiets virksomhed, kan man vel diskutere. At nævnet ikke skal afgøre sådanne klagesager, er indlysende rigtigt, men måske kan nævnenes virksomhed også på dette punkt medvirke til, at sladder og mytedannelser og ubegrundet mistænksomhed ryddes væk. Vi får håbe det, og også på dette punkt vil vi betragte lovforslaget som et forsøg, der bør modtages positivt.

Poul Dam: Jeg skal først glæde folketingets tilstedeværende medlemmer med, at jeg ikke agter at tale om de enkelte paragraffer i lovforslagene. Hvis jeg gjorde det tilstrækkelig grundigt, ville taletiden ikke slå til, og for resten forekommer det mig, at der i forretningsordenen står noget om, at man behandler lovforslag „i almindelighed“.

Det vil jeg derfor gerne gøre, idet jeg indledningsvis vil sige, at jeg synes, hr. Gudmes just holdte tale burde trykkes med gyldne bogstaver et eller andet sted og hænges op overalt, hvor man elsker det etablerede samfunds uforstyrrede fortsættelse. Det var et smukt forsvar for et kapitalistisk samfund, hvor kreditorer er hellige, hvor de, der har narret folk til at købe ting på kredit, har krav på lovens fulde beskyttelse, men hvor beskyttelsen kun i meget ringe grad gælder de stakkels mennesker, der er blevet narret af forbrugersamfundets mange snarer

og lokkemidler. Jeg vil også tro, at Advokatsamfundet og lignende organisationer vil have brug for at hænge hr. Gudmes tale op som udtryk for, hvem de virkelig kan holde i hånden.

Jeg synes, at hr. Hjortnæs var inde på noget meget væsentligt i sine betragtninger om skyldnernes stilling i det moderne samfund. Skyldnerne får det mildere på en række punkter ved gennemførelsen af de ændringer, der her er tale om, og jeg tror, det er rimeligt. Den hidtidige ordning har været meget besværende i mange småsager og urimeligt byrdefuld for mange, som uden at kunne overskue deres situation er kommet i vanskeligheder.

Jeg skal, idet jeg naturligvis ikke skal tale om de forskellige ordføreres erhverv og praktiske erfaringer, melde mig som en af dem, der sidder på den anden side. Jeg har prøvet udpannting. Det er meget interessant at se, hvordan det foregår. Jeg havde nok betalt nogenlunde samtidig i alle tilfælde, men havde dog lejlighed til at yde et bidrag til advokatstanden og til dækning af de offentlige udgifter, måske også til at forøge de offentlige udgifter i en vis udstrækning. Jeg føler derfor en vis sympati med den gruppe af skyldnere, der her kan være tale om. Det er jo mange forskellige mennesker. Det er folk, der har lidt rod i deres papirer. Det er folk, der er blevet ramt af den kreditindskrænkning, vi har haft i de senere år, og som har gjort, at de hidtidige betalingsvaner forholdsvis pludseligt blev ændret og strammet temmelig stærkt. Dernæst er der en meget stor gruppe folk, som er stillet temmelig dårligt. De bliver, som jeg sagde før, lokket og luret af hele det kommercielle apparat, vi har, til at købe ting, de i virkeligheden ikke har råd til at købe, og bagefter kommer samfundet og siger: I skal slås oven i hovedet ekstra grundigt, fordi I er så dumme, at I ikke kan gennemskue det kommercielle samfund. Det er også trist, at de ikke kan det, og vi må håbe, at vi lærer dem efterhånden at gennemskue det kommercielle samfund og dets håndlangere af forskellig art — ingen nævnt og ingen glemt.

Mange af disse skyldnere er socialt så dårligt stillet, at deres økonomiske vanskeligheder meget let fører dem ind i det sociale system, der jo er veludviklet her i landet og

[Poul Dam.]

villigt til at klare den. Ja, det er måske næsten sådan, at en række folk i dårlige økonomiske omstændigheder, men med ønske om at klare sig selv, bliver ramt særlig hårdt. Der findes andre, der har de samme økonomiske vanskeligheder, men som ikke har nogen hæmninger med hensyn til at henvende sig til det offentlige. De skal nok klare sig på den ene eller den anden måde; de sender bare regningen videre til socialkontoret. Det er godt, at vi har socialkontorerne til at klare det, men det er ikke sikkert, at det er godt for de pågældende mennesker, at de bliver bestyret den ene gang efter den anden i, at det ikke kan betale sig at forsøge at klare tingene selv.

Jeg håber, at vi får gennemført disse lovforslag. Jeg håber, at vi på en række punkter får gjort dem mere sociale i den forstand, at man i højere grad interesserer sig for, hvem der er skyldnere, hvordan vi virkelig hjælper skyldnerne bedst, og hvad de i det hele taget er for nogle mennesker.

Det andet store område — idet jeg er klar over, at sognefogedspørgsmålet er et stort spørgsmål for sognefogder, og det er der ikke noget at sige til, men vi andre kan vel gå lidt lettere hen over det — er spørgsmålet om lokalnævnene vedrørende politiets virksomhed. Det er naturligvis en forbedring, så sandt som hver gang man laver en ting om og giver den et nyt navn, er der vel håb om, at folk opdager, at den eksisterer. I og for sig kunne de gamle politiråd have klaret nogle af disse ting, hvis de bare havde fungeret, hvis man bare havde lagt mærke til, at de var der. Men nu er de her altså, og dette her skulle være en forbindelse mellem politiet og kommunerne som de bedste repræsentanter for borgerne til at sikre en rimelig behandling af klager over politiets virksomhed.

Jeg må sige, at jeg anerkender det gode formål, men jeg er alvorligt bange for, at formålet ikke opnås ved dette her. Hvis man nu går videre fra paragrafferne og ser på, hvem det egentlig er, der kommer til at sidde i disse lokalnævn, så finder man, at det for det første er repræsentanterne for politiet, og det er klart, at de skal have lejlighed til at blive hørt i de sager, der vedrører dem selv. Dernæst er det borgmestrene, altså folk, der ifølge velunderrettede repræ-

sentanter for borgmesterkredse har kolossalt meget at gøre i forvejen, og som repræsentere bestemte flertalsgrupper. Jeg har ikke nogen oversigt over, hvem der er borgmestre her i landet, selv om nogle af dem jo gør sig stærkt bemærket og enkelte af dem også viser sig her i salen en gang imellem. Men jeg ved, at det først og fremmest er de store gamle partiers repræsentanter, der er borgmestre, og det er i mange, ja, måske næsten alle tilfælde udmærkede mennesker. Men én ting er fuldstændig sikker, og det er, at der ingen mulighed er for, at der i noget af disse lokalnævn kommer til at sidde en repræsentant for dem, der skal vi sige sætter spørgsmålstegn ved noget af det, der foregår i samfundet. Dette samfunds kritikere, som også har ret til at udtale sig, er systematisk holdt ude — ikke med vilje, det ved jeg, det kender jeg justitsministeren alt for godt til. Det vil sige, at vi får nogle lokalnævn, som repræsenterer de grupper, der ligesom hr. Gudme er sikre på, at politiet er vore alles gode venner, som aldrig gør noget forkert, og som kan blive bagtalt en gang imellem, men den bagtalelse kan vi hurtigt fjerne. Jeg mener, vi har et godt politi i det store og hele, men netop derfor er det vigtigt, at tilliden opbygges, og at den er baseret på, at der findes organer, som i givet fald har vilje til at være virkelig kritiske, for kun hvis man har en garanti for, at en kritik virkelig kan komme frem, virkelig kan blive hørt i lokalnævnene, kan man have tillid til, at klager over politiet bliver behandlet tilstrækkelig alsidigt. Jeg håber, at vi kan få justitsministeren i tale på dette område i udvalget, og skal tilsige vores støtte til en saglig og grundig udvalgsbehandling.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg kan jo i en vis forstand takke samtlige ordførere i hvert fald for modtagelsen af visse dele af lovforslagene.

Jeg vil undtagelsesvis begynde med at takke den sidste ordfører, hr. Poul Dam, fordi han med sine indledende bemærkninger, holdt i principielle vendinger, sparede mig for imødegåelse af en vis kritik, som var fremkommet om enkeltheder i forslagene fra to af ordførerne, nemlig fru Nathalie Lind og hr. Gudme. Jeg er lettet over, at jeg ikke behøver at gå i rette med de to ordførere, idet jeg nok skal huske at anerkende, at de

[Justitsministeren.]

også har givet udtryk for vilje til samarbejde i udvalget.

Men for at vende tilbage til begyndelsen: hr. Hjortnæs kom med blomster, og måske var de ikke uventede, men de var kærkomne, og jeg er glad for, at forslagene i hvert fald fra hr. Hjortnæs' side møder næsten 100 pct. tilslutning.

Hr. Hjortnæs rejste også enkelte spørgsmål, som jeg tror vi skal drøfte i udvalget. Et enkelt af dem, nemlig om man skulle slette gælden hos håbløse debitorer, hører vel i virkeligheden hjemme under drøftelsen af den konkurslov, som måske kommer til behandling i min ministertid; jeg ved det ikke, jeg håber det meget. Den har været næsten lige så længe undervejs, om ikke længere, som den reform, vi her kommer med.

Hr. Hjortnæs stillede et spørgsmål om forståelsen af trangsbeneficiet og spurgte, om ikke det var meningen, at det skal være under indflydelse af den stigende, den ændrede levestandard. Det er det jo heldigvis allerede. Jeg husker fra min fuldmægtigtid, at der da var en periode, hvor man end ikke lod debitor udtage et radioapparat. Vel, det varede ikke ret mange år, så anså man det for nødvendigt til opretholdelse af det, man kaldte et tarveligt hjem, eller det, man kalder et tarveligt hjem — det står i loven endnu. Og så spurgte hr. Hjortnæs: hvad betyder tarveligt? Efter min opfattelse betyder det tarveligt, der står omtalt i retsplejeloven, og som stammer fra 1919, praktisk talt det samme som det, vi i dag kalder beskeden. Jeg tror ikke, der er nogen forskel, det er blot et andet udtryk.

Med hensyn til lokalnævnene spurgte hr. Hjortnæs, om vi kunne have åbne døre. Meningen med det — og dermed svarer jeg også hr. Poul Dam — er jo ifølge motiverne, at det skal være til orientering for hele offentligheden, altså den store, brede befolkning, at disse lokalnævn etableres, og så har man som mellemed til offentligheden valgt borgmestrene. De er jo af meget forskellig

sammensætning, men jeg må dog erkende, at jeg ikke ved, om der findes nogle borgmestre af SF-farve. Man da det er meningen, at ordningen skal komme offentligheden til gode, og at de skal have fordel af at høre, hvad der drøftes og også have mulighed for at bringe emner på bane og gøre dem til genstand for drøftelse i lokalnævnene, vil jeg mene, at stort set kan lokalnævnene være offentlige. Men jeg synes nok, at man må gøre den samme undtagelse her, som man har i loven om kommunernes styrelse, hvor borgmesteren — det vil altså her sige formanden — kan bestemme, at ved behandling af de og de emner må vi lukke dørene af nærliggende grunde.

Hr. Hjortnæs nævnte også, at det ønske, som fra mange sider er kommet frem om at få disse lokalnævn etableret til behandling af klager eller forberedelse af klager over politiet, ikke bygger på nogen mistillid eller manglende tillid til politiet, og det kan jeg ganske underskrive, for jeg er enig med hr. Poul Dam i, at vi har et godt politi herhjemme. Det vigtige er jo, at man netop ved at etablere disse lokalnævn og etablere en ordning, hvorefter det er folk uden for politiet, der foretager undersøgelserne, i hvert fald de forberedende undersøgelser, fritager politiet for den mistænkeliggørelse, som det ofte har været genstand for, og heldigvis som regel med urette.

Hr. Thestrup var stort set meget positiv i sin modtagelse af forslagene i deres helhed, og det er jeg glad for, for det viser altså, synes jeg, en human indstilling til disse problemer, som jeg også havde ventet var til stede.

Hr. Thestrup kom med en enkelt bemærkning, som jeg er lidt bekymret over, nemlig at det måske var bedre, at man havde mulighed for at gøre udlæg i lønnen end i det, der var i hjemmet. Vi har jo netop villet beskytte mod udlæg i lønnen. Der sker som regel ikke noget tragisk for familien, om der skulle forsvinde en indbogenstand, vel at mærke når den samlede vurdering er oppe på de tal, vi her bevæger os omkring,

[Justitsministeren.]

hvorimod udlæg i lønnen kan medføre, at man ikke har til det tørre brød. Derfor er lønnen for de første 7 dage beskyttet; der kan kun gøres udlæg i lønnen, når man har mere end løn for 7 dage til gode, og det synes jeg da ærlig talt er en fortræffelig regel til beskyttelse af familien.

Vel, nu er jeg vist inde på enkelthederne, og det skal jeg jo også være mig for, men det er fristende at gå ind på dem.

Må jeg sige til de ordførere, der har været inde på spørgsmålet om sognefogderne — det var vist fru Nathalie Lind og hr. Gudme — at stort set så må vi altså erkende, at der er ikke arbejde til sognefogderne. Vi har bevaret dem hovedsagelig i øsamfund, og der kan næppe være behov for at have dem andre steder, men vi har da været i forhandling med sognefogdernes organisation og har fået tilslutning til det, vi nu foreslår gennemført og for så vidt har gennemført.

Vi har vist vores imødekommenhed over for sognefogderne dels ved at anerkende deres store indsats igennem en lang årrække, dels ved at anbefale, at de benyttes som stævningsmænd i så vidt udstrækning som muligt, og herom har vi altså rettet henvendelse til dommerembederne.

Der har også været talt — og det gælder både fru Nathalie Lind og hr. Gudme — om det efter deres opfattelse urimelige i, at det offentliges krav går forud. Nu skulle man efter deres forargelse tro, at det var en nydannelse i dansk ret. Det er det jo ingenlunde. Det har jo oven i købet været sådan indtil for nogle få år siden, at i konkursbehandlinger gik skattekrav forud, og krav mod oppebørselsbetjente har altid været forud for almindelig gæld. Vi kan da udmærket drøfte, om der er mulighed for at lave en ændring heri, men drøftelsen bør vel så rettelig føres i et samråd med finansministeren, som er den, hvem det nærmest vedrører. Jeg er da også villig til at drøfte det med finansministeren, men vi har altså ment, at det i konsekvens af den hidtidige holdning var rimeligt at bevare denne holdning.

Hr. Gudme var stort set positiv over for kravene om en forenkling og en billiggørelse af tvangsfuldbyrdelsen, og så siger han samtidig, at han må melde fra, når det drejer sig om at svække effektiviteten — og denne effektivitet ser hr. Gudme udelukkende fra

et kreditorsynspunkt. Det skal jeg ikke bebrejde ham, jeg har jo selv været advokat, og man får vel naturligt den erhvervs sygdom, at man får en indstilling i forhold til det arbejde, man udfører og er forpligtet til at udføre. Jeg tror, man skal vænne sig til en nytænkning på dette område i erkendelse af, at der med dette forslag, hvis det gennemføres — hvad jeg meget håber — kan spares en forfærdelig masse sorger og bekymringer, arbejde og besvær, og dette positive synes jeg man skal se på og prioritere højt.

Hr. Gudme siger, at der må ikke være noget misforhold mellem ulemper for debitor og udbyttet for kreditor. Nej, det er jo netop det, der er forslaget sigte, men vi kan alt efter vores menneskelige indstilling have forskelligt syn på, hvor hensynet til debitor og hvor hensynet til kreditor gælder mest.

Jeg tror nok, jeg hermed har omtalt de væsentlige principielle indvendinger, men skal erklære mig villig til at gå ind i en detailleret drøftelse og en nærmere forhandling om lovforslagene i udvalget.

Hjortnæs: Det karakteristiske for fru Nathalie Linds ordførertale var, at hun, jeg havde nær sagt som sædvanlig, har vanskeligt ved at slippe det gamle af angst for det nye. Er det ministerens eller mine videregående ønsker, der skal danne grundlag for forhandlingerne i udvalget, spurgte fru Nathalie Lind. Nu skal jeg ikke ved denne lejlighed polemisere, men jeg må gå ud fra, at fru Nathalie Lind er enig med mig om, at der altid er grund til at overveje, om et konkret lovforslag er vidtgående nok, eller, om man vil, om det er for vidtgående. Det sidste falder det fru Nathalie Lind mere naturligt at reflektere over, end det falder mig, og det er måske en af forklaringerne på, at fru Nathalie Lind og jeg ikke tilhører den samme gruppe her i salen.

I øvrigt har vi oplevet det meget interessante, at det konservative folkepartis ordfører, hr. Thestrup, gik videre i sine principielle ønsker, end jeg gjorde. Jeg vil gerne sige også til oplysning for fru Nathalie Lind, at jeg finder det helt naturligt, at hr. Thestrups tanker om en udvidet adgang til udlæg i løn mod en indskrænket adgang til at foretage udlæg i indbogenstande kommer til at indgå som et seriøst grundlag for de drøf-

[Hjortnæs.]

telser, der skal føres i udvalget, også selv om det fortsat er ministerens forslag, der ligger til grund for disse drøftelser.

Da jeg havde lyttet til hr. Gudmes indlæg og sammenholdt det med mit, måtte jeg erkende, at mit bar præg af det konkrete kendskab, jeg har indhøstet gennem mit juridiske arbejde i den sociale sektor, og at hr. Gudmes i høj grad bar præg af den viden, men vel også de interesser, hr. Gudme varetager som advokat.

Jeg vil ikke betvivle, at der er interessemodsnævninger mellem kreditorerne på den ene side og debitorerne på den anden side. Men jeg mener, at der altid har været enighed mellem det radikale venstre og socialdemokratiet om, at vi i vores lovgivning skal søge at beskytte den svage part, og jeg må efter at have lyttet til hr. Gudme i dag erkende, at denne enighed tilsyneladende ikke længere er til stede. Det beklager jeg, og det øger til gengæld styrken i den tak, jeg retter til hr. Thestrup for det indlæg, han kom med.

Thestrup: Ja, det er vist klart, som ministeren sagde det, at man ikke kan undgå i nogen måde at være præget af den stilling, man igennem mange år har haft. Jeg begyndte som 23-årig juridisk kandidat som fogedfuldmægtig og gik ud med guldtresset kasket og en ærværdig sognefoged som ledsager og foretog mine første udlæg. Jeg indrømmer, at det varede ikke så mange år, før jeg kom væk fra dette og beskæftigede mig med retssager og skiftevesen, men jeg havde dog i de mange år alligevel et vist indseende med fogedforretningerne.

Det er min erfaring, som jeg sagde det i mit første indlæg, at fogedforretningerne i den form, de har i dag, er til meget liden gavn for kreditor. I langt de fleste tilfælde får kreditor ikke dækning eller ikke tilstrækkelig dækning; de er udgiftkrævende for kreditor, og de er heller ikke særlig behagelige for kreditor. De er overordentlig kostbare for debitor, og de er til det yderste ubehagelige for debitor, og når jeg siger debitor, vil jeg gerne gøre den tilføjelse, at det er meget ofte ikke debitor selv, men hans stakkels kone, det går ud over, for mange af de almindelige debitorer, de, der kender hele historien, er væk, når fogden kommer, og så

lader de konen om at klare det. Det er måske nok en af grundene til, at man, når man har stået som foged, har en følelse af, at forfølgningen på dette område er hård. Den retter sig mod hjemmet, mod hjemmets ofte forholdsvis fattige genstande.

Nu er det jo blevet bedre, end det var i den tid, hvor jeg var foged og virkede, men alligevel er det sådan, at det rammer hårdt, når man tager indbogenstande af den ene eller den anden art, selv om det er et radioapparat el. lign., væk fra hjemmet, og det rammer ikke så meget manden, det rammer først og fremmest konen. Derfor er det, jeg fandt, at der i en artikel i Advokatbladet, numrene 9-10, 1972, skrevet af lektor Jens Anker Andersen, virkelig er nogle gode nye ideer: ideen om, at man skal kunne foretage udlæg i løn, også i fremtidig løn, og tanken — som vi vist næsten alle er enige om fra debattørernes side her, dog ikke fra ministerens — om at ligestille offentlige og private krav. Kun ved at lade lønnen være det egentlige udlægsobjekt vil man kunne skaffe et virkelig ordentligt trangsbeficium, vil man kunne beskytte hjemmet, således at det kun er de luksuspregede ting fra hjemmet, der kan tages, og jeg er helt overbevist om, at man i langt højere grad end nu vil imødekomme kreditor på den måde, at kreditor vil have langt større chance for at blive dækket og ikke nær have de udgifter, han har nu.

Jeg vil takke hr. Hjortnæs, fordi han gav tilslutning til det, jeg sagde, og jeg vil endnu en gang sige, at der er to ting, som jeg synes er meget vigtige at overveje, når vi kommer til udvalgsbehandlingen af disse forslag: om vi ikke skal åbne adgang til at foretage udlæg i løn, også fremtidig løn, og om vi ikke skal ligestille helt og fuldstændigt offentlige og private krav.

Nathalie Lind: Ministeren svarede mig jo ikke på, om vi forhandlede på grundlag af ministerens forslag eller på grundlag af hr. Hjortnæs' tanker, men hr. Hjortnæs kom med nogle bemærkninger i den anledning; det skal jeg lige gemme et øjeblik.

Ministeren sagde, at jeg vist havde hørt til blandt de ordførere, der havde kritiseret enkeltheder i lovforslaget. Det synes jeg overhovedet ikke jeg har gjort. Jeg har taget nogle ganske principielle ting frem og

[Nathalie Lind.]

derfra citeret, nemlig spørgsmålet om ligestillingen mellem det offentlige som kreditor og den private som kreditor, og det kalder jeg ikke enkeltheder, jeg kaldte det tværtimod et kernepunkt i hele sagen.

Så nævnede ministeren, og jeg synes næsten lidt pudsigt, at et forsvar for, at man ikke ligestillede det offentlige med den private kreditor, var dette, at det er jo ingen nydannelse, sådan har det altid været — og så var det åbenbart, da ministeren udarbejdede sit lovforslag, en naturlig ting at bibeholde det på samme måde. Samtidig sagde ministeren, at det måtte bevares i konsekvens af den hidtidige holdning, men man skulle vænne sig til nytænkning. Ja men jeg synes da netop, at jeg gav udtryk for nytænkning ved at sige, at det ikke kan være rimeligt, at vi skal blive ved med at lade det offentlige have denne fortrinnsstilling, for man skal ikke fortælle mig, at det ikke i mange, mange tilfælde blev billigere for det offentlige, at skattevæsenet eller toldvæsenet holdt sig lidt tilbage. Jeg nævnede også i mit første indlæg, at man netop af andre kasser og på anden måde kommer til at betale disse ydelser, og derfor synes jeg, at det ville være dejligt, hvis man virkelig brugte en anden tænke måde fra justitsministeriets og fra ministerens side, når man siger, at man vil være human. Så kan vi diskutere, hvor langt man skal gå, hvordan formen skal være for det, og om vi også får et rimeligt hensyn til kreditor, men jeg synes, det mindste, man kunne forlange, var, at denne såkaldte nytænkning anvendte man også med hensyn til det offentliges krav.

Så har jeg et par bemærkninger til hr. Hjortnæs, der var lidt ironisk måske over, at der var sådan en vældig forskel på hans forståelse for debitorernes stilling i forhold til den, jeg skulle være i besiddelse af; der var altså den forskel, som bestemtes af, om man tilhørte det ene eller det andet parti. Og der var altid grund til at overveje, om et lovforslag var vidtgående nok, og hr. Hjortnæs var så glad for, at hr. Thestrups tanker jo endda gik endnu videre. Ja men jeg studser ikke spor over, at et medlem af dette ting, som ikke danner regeringens grundlag, kommer med synspunkter, der afviger fra regeringens. Jeg spørger ikke om, hvilket parti man tilhører her, men jeg nævnede

bare, at hr. Hjortnæs er ordfører for regeringspartiet. Det er et parlamentarisk spørgsmål, jeg rejser: om det er ministerens forslag, som ordføreren står på, eller det er endnu mere vidtgående forslag, der skal forhandles, for jeg må jo formode, at hr. Hjortnæs har tilsluttet sig forslaget forinden dets fremsættelse.

Gudme: Jeg vil gerne sige et par ord til hr. Thestrup, som nu til sidst som sit synspunkt stærkt trak frem, at der var to ting, vi skulle se at enes om: dels, at man kunne foretage udlæg i løn i stedet for i bohave, dels det, som fru Nathalie Lind og jeg fremdrog meget stærkt i første omgang, nemlig ligestillingen mellem private og offentlige krav. Jeg tror, vi skal være enige på begge punkter, og jeg kan sige til hr. Thestrup, at jeg vil gerne følge ham i de tanker og mener også, at der ligger noget nok så humanitært i udlægget i løn som i udlægget i bohave. Ministeren havde tilsyneladende en anden opfattelse, men måske kan vi ved udvalgsbehandlingen omstemme ham.

Ministeren sagde videre vedrørende spørgsmålet om forholdet mellem de offentlige og de private krav, at det måtte vi rundt om finansministeren og drøfte, før vi kunne eventuelt svække på effektiviteten, for så vidt angik de offentlige krav. Samtidig sagde ministeren, at det var jo ikke noget ukendt, og nævnte konkursloven; den havde jeg også nævnt.

Jeg undrer mig lidt over, hvorfor vi egentlig skal den vej rundt om finansministeren. Hvis det, der er hensigten med lovforslaget, er et hensyn til debitorerne, altså det menneskelige hensyn, så tror jeg ikke vi i særlig grad får det tilgodeset hos finansministeren, der først og fremmest ser på spørgsmålet om at få statens penge ind i kassen. Derfor vil jeg sige, at hvis det, der er det ledende hensyn, for så vidt angår de private krav, det menneskelige, også skal være det ledende hensyn, for så vidt angår de offentlige krav, så tror jeg, vi skal begynde her, hvor vi er, nemlig i retsudvalget og ved en drøftelse med justitsministeren.

I øvrigt var justitsministeren inde på dette, at begrebet effektivitet, som jeg nævnte i mit første indlæg, var noget, man skulle bedømme både på debitors og på kreditors side; han sagde, det var en halvhed, når

[Fudms.]

man talte om effektivitet alene på kreditors side. Dér kan jeg ikke følge. Jeg mener, det må være sådan, at vi har et naturligt krav på, at de ordninger, vi giver med hensyn til tvangsfuldbyrdelse, skal være effektive, og det vil sige, at en fogedforretning skal kunne gennemføres, hvis der findes dækning hos debitor, og hvis ikke der — og her kommer det, som ministeren har i sin egen fremsættelsestale — findes et åbenbart misforhold imellem de interesser, der skal varetages. Hvis man på anden måde ønsker at gardere debitor mod følgerne af at leve i det samfund, vi nu for øjeblikket har, så skal det i hvert fald ikke være, når fogden skal ud at udføre det, der for ham nødvendigvis kun kan blive en ekspedition, og som gerne skulle blive så effektiv en ekspedition som muligt.

Derved kommer jeg videre over til de bemærkninger, der blev gjort af hr. Hjortnæs og af hr. Poul Dam, hvor jeg kunne forstå, at vi alle sammen var ligesom lidt erhvervshæmmede. Begge de herrer sagde med hensyn til mig, at jeg havde et erhverv, jeg var advokat, og det gjorde, at jeg var på én side; hr. Hjortnæs var erhvervshæmmet derved, at han som social støtte af og til skulle tale med dem, der var mishandlede debitorer, og hr. Poul Dam var erhvervshæmmet derved, at han selv lejlighedsvis havde været debitor og tilsyneladende egentlig morede sig meget godt over det, selv om han sagde, det var ubehageligt.

Ja, det er da muligt, at vi alle sammen har disse handicap, men jeg må bare sige, at det, der skal ske med hensyn til at lave om på dette samfund, det etablerede samfund, det kapitalistiske samfund, som ifølge hr. Poul Dam var noget, jeg forsvarede med guldbogstaver, det skal ikke ske i fogedretten. Det er ikke en mulig opgave for fogden dér at afbøde virkningerne af det, der nu engang er samfundets regler.

Hr. Poul Dam var inde på, at man i almindelighed narrer folk til at købe på kredit. Man kunne såmænd vende det om og spørge, om det ikke ofte er køberen, der narrer sælgeren til at sælge på kredit. Det kan lyde meget ideelt, at man skal undgå kredit, og at man ikke må friste folk med at sælge på afbetaling. Men sandheden er vist

den, at skyldnerne nok er de ivrigste til at forlange kreditten, og at de fleste handlende nok i konkurrencen vil få svært ved at sælge deres varer, hvis de ikke giver kredit. Netop her gør det sig nok også gældende, at det er de små handlende, som bliver sorteper, hvis de siger nej til at yde kredit, de store kan likviditetsmæssigt meget lettere konkurrere på dette punkt. Hertil kommer, at den almindelige erfaring blandt inkassatorer, og her er, som vi jo har været inde på, advokater de professionelt mest erfarne, er den, at gældsforhold — jeg hørte godt hr. Poul Dams gribende beretning om det modsatte — i almindelighed nok så meget er udtryk for økonomisk sjuskeri som for økonomisk nød.

Jeg erindrer fra mine egne fuldmægtigar på Lolland-Falster en udstationeret dommerfuldmægtig fra justitsministeriet, der kom ned til os med den overbevisning, som han havde hentet hjemme i ministeriet, at de fleste inkassosager var udtryk for sociale tragedier — hr. Hjortnæs var inde på det samme — hvor der var brug for al mulig hensyntagen og særbehandling. Men efter nogle måneders forløb sagde han uopfordret til mig, at kun i ét tilfælde ud af hundrede fandt han anledning til at have medlidenhed, de 99 andre gav mest grund til at blive gal i hovedet over folks tankeløshed og planløse økonomi. Folks tankeløshed og folks planløse økonomi kan fogden ikke rette på under en fogedforretning. Den kan man rette på på andre stadier og på andre måder ude i samfundet.

I øvrigt er det vanskeligt at diskutere med hr. Poul Dam; hr. Poul Dam taler i almindelighed, hvor jeg måske for meget talte i enkeltheder. Hr. Poul Dam satte ikke noget andet i stedet for lovforslaget, men sagde bare, at det var godt i almindelighed. Hr. Poul Dam var også, når det drejede sig om politirådene, inde på den tanke, at politiets kritikere skulle kunne sidde i lokalnævnene og kritisere politiet, og jeg forstod, at det sådan set var politiets samfundskritikere. Dem må vi hellere møde andetsteds. Debatten om det etablerede samfund og om det kapitalistiske samfund over for det samfund, som hr. Poul Dam repræsenterer, tror jeg ikke skal føres i fogedretten eller i lokalnævn.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs: Kort til fru Nathalie Lind: jeg har ikke alene tilsluttet mig forslaget, men jeg har også anbefalet det, og det kan fru Nathalie Lind læse i fortrykket om nogle få dage. Men forslaget er jo lagt frem til fri forhandling, og jeg har altså tilladt mig at pege på nogle problemer, som jeg synes det må være naturligt at drøfte, og det kan jeg ikke forestille mig at fru Nathalie Lind har noget imod.

Til hr. Thestrup må jeg sige, at jeg ikke tidligere har overvejet, hvorvidt det vil være rimeligt at udvide adgangen til udlæg i løn; jeg finder tanken interessant og mener, vi bør drøfte den i udvalget.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg svarede ikke på fru Nathalie Linds spørgsmål tidligere om, hvad det var, der skulle være genstand for udvalgsforhandlingerne. Jeg beklager, at jeg ikke svarede, men oprigtig talt, jeg tog det for et forsøg på en morsomhed. Jeg kan da ikke forestille mig, at man kan være i tvivl om, at det, der skal være genstand for forhandling, er det lovforslag, vi forhandler om. Vi bruger ikke at give nogen mundkurv på, hverken vore egne eller andre, og hvis der i fru Nathalie Linds spørgsmål skulle ligge en antydning af, at der kan være divergenser mellem socialdemokratiets ordfører og dette lovforslag, ja, så forstår jeg måske spørgsmålet, men det er ikke relevant, og fru Nathalie Lind har sikkert ved adskillige lejligheder erfaret, at der kan være mere end nuancer endda imellem de synspunkter, der kommer til udtryk i et parti af mit partis størrelsesorden.

Så vil jeg egentlig kun takke hr. Thestrup for en, synes jeg, meget, meget central bemærkning. Hr. Thestrup sagde, at fagedforretninger i dag er til meget liden gavn for kreditor. Hvis vi kan gå til forhandlingerne i udvalget med dette motto, som jeg mener er aldeles rigtigt, synes jeg, vi har gode udsigter til at nå et godt resultat.

Jeg er naturligvis rede til at forhandle alle de spørgsmål, der er rejst i dag af alle ordførerne, ikke alene dem, der er kommet fra hr. Hjortnæs, også spørgsmålet om, hvorvidt

offentlige krav skal nyde fortrinsret, men hovedformålet er altså en forenkling, en rationalisering og en mere human holdning. Og hvis vi med disse lovforslags gennemførelse kunne fjerne noget af alt det abracadabra, som er knyttet til tvangsfuldbyrdelsen i dag, synes jeg, meget er nået. Hvem har været med til at lave disse tåbelige stempler, man sætter på nogle papirer, så de pludselig er ratihaberede, og man kan bruge dem til udlægsgrundlag? Det er jo nonsens. Skal vi ikke fjerne al den slags omsvøb, alt det spindelvæv fra gammel tid og se at komme til det centrale, til det, det drejer sig om?

(Kort bemærkning).

Nathalie Lind: Jeg takker justitsministeren for den afklaring, der nu er kommet; det er altså ministerens forslag, der er lagt op til forhandling. Men jeg takker også for den afklaring, der er kommet med, at ministeren vil være positiv over for at ændre forslaget, for så vidt angår det offentliges fortrinsstilling. Jeg håber så, at ministeren støttet af udvalget, hvor jeg kan forstå der er ret bred interesse for det, også vil kunne medvirke til, at finansministeren får samme opfattelse.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg bliver desværre nødt til at korrigere; jeg er nok positiv i forhandlingerne om spørgsmålet, men jeg har ikke givet nogen tilslutning til hverken den ene eller den anden kurs. Mit forslag ligger til fri forhandling, som hr. Hjortnæs udtrykte det; vi kan drøfte ændringer både på det ene og det andet punkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Mindre berigelsesforbrydelser m. m.).

(Lovforslaget (nr. 193) findes i tillæg A. sp. 5125, fremsættelsen i tidenden sp. 3390).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Birte Weiss: Vi har i de seneste år haft en til tider endda meget heftig debat om domstolenes forpligtelse til at følge med samfundets ændrede moralopfattelse. Det har også ført til en diskussion om juristernes uddannelse og manglende forståelse for den sociale virkelighed, som mange af deres klienter kommer fra, en diskussion, som jo spiller en vis rolle i forbindelse med dette lovforslag, der netop pålægger domstolene hensyntagen til lovovertræderens, som der står i lovforslaget, almindelige personlige og sociale forhold. Særlig i forbindelse med småkriminaliteten, som dette lovforslag handler om, er forståelsen af sammenhængen mellem årsag og virkning væsentlig, for ikke at sige afgørende.

I det hele taget er der grund til at glæde sig over forslaget, som med sin almindelige nedkriminaliseringstendens er et vigtigt led i den kriminalreform, vi har talt om nu i snart mange år, og som gennemføres etapewis.

Hvis vi skal bruge den lidt brede pensel, kan man sige, at forslaget drejer sig om, at man skal have mindre straffe for mindre alvorlige berigelsesforbrydelser. Det sker ved ændring af en række af straffelovens meget omdiskuterede paragraffer, bl.a. § 80, § 285 og § 287. Det drejer sig dels om en fjernelse af henvisningen til gerningsmandens tidligere vandel, som jo hidtil har spillet en alt for stor rolle ved strafudmålingen, dels om ophævelse af den særlige straffesamme på 3 år ved gentagne berigelsesforbrydelser; men først og fremmest drejer det sig om en bredere anvendelse af § 287, som i sin nye formulering gør bøde og hæfte obligatorisk for mindre berigelsesforbrydelser. Er der formildende omstændigheder, kan straffen helt bortfalde.

I den forbindelse bør man naturligvis også nævne de mildere regler for betinget dømt, som igen kommer på afveje. Den

holdningsændring hos domstolene, som lovforslaget lægger op til, skyldes en blandt fagfolk stigende erkendelse af, at fængselsmiljøet ofte virker befordrende for kriminalitet eller måske sagt lidt mere bramfrit, at det af og til er et dårligere produkt, der kommer ud fra fængslet, end det, man satte ind. Det må være et vægtigt argument over for de mennesker, som er nervøse for, at vi med nedkriminaliseringen kommer ud på en moralsk glidebane.

Det er jo ikke meningen, at vi her ved førstebehandlingen skal gennemgå lovforslaget i enkeltheder, men da det omfatter en række meget forskelligartede bestemmelser, vil jeg lige nævne et par ting i flæng: for det første afkriminalisering af afbetalingsunderslæb, dvs. videresalg af ting, som endnu ikke er fuldt afdraget, for det andet nedsættelse af aldersgrænsen for seksuel omgang til 14 år, og det vel at mærke uanset hvilket køn man plejer omgang med, og for det tredje afskaffelse af blasfemiparagraffer.

Fælles for de tre områder er, at man nu bringer loven i overensstemmelse med praksis. Det gælder selvfølgelig først og fremmest nedsættelsen af den seksuelle lavalder, som i de sidste år har været helt ude af takt med almindelige menneskers almindelige moralopfattelse og naturligvis også med unge menneskers almindelige seksualvaner.

Men der ligger langt mere i lovforslaget end det, der fremgår af de nye og de ændrede paragraffer. Generelt er det et pålæg til domstolene om at forlade det, som justitsministeren i et interview for nylig kaldte den hårde hånds kurs. Det gælder f.eks. i bil- og knallerttyverier, som jo tidligere gav ubetinget frihedsstraf, det gælder arbejdspladstyverier, det gælder socialbedragerier, checkmisbrug og butikstyverier. For samtlige lovovertrædelser gælder det, at den mildere praksis allerede nu er påbegyndt, og der er i og for sig ikke tale om nogen epokegørende ændring; det, der er tale om, er at sætte skub i den nedkriminalisering, som allerede nu er indledt, og som fungerer i praksis.

Om butikstyverierne vil jeg lige sige det specielle, at justitsministeren i modsætning til de øvrige punkter i forslaget her ikke følger den arbejdsgruppe, som justitsministeriet har haft til at kulegrave disse ting. Ifølge arbejdsgruppen skulle offentlig påtale